

III. SZOLGÁLATI IDŐ

Az 1997. december 31-ét követően szerzett szolgálati idő

1997. december 31. után szolgálati időnek számít minden olyan, **biztosítással járó jogviszonyban** eltöltött idő, amelyre az előírt nyugdíjjárulékot megfizették. Szolgálati idő a biztosításnak az a tartama is, amelyre a munkáltató a biztosított keresetéből, jövedelméből a járulékot levonta, de annak befizetését elmulasztotta, függetlenül attól, hogy az elmaradt járulékot sikerült-e behajtani. Ha a nyugdíjjárulék befizetésének ténye a rendelkezésekre álló nyilvántartásokból nem bizonyítható, akkor a nyugdíjjárulék levonását (befizetését) vélelmezni kell. (Tny. 37. § 1-3. bekezdés)

Az 1997. december 31-ig hatályos rendelkezések alapján **megszerzett jogosultságot nem lehet megszüntetni**, illetve korlátozni, így a biztosítási jogviszony 1998. január 1-jét megelőző időtartamát az 1997. december 31-ig hatályos jogszabályok alapján kell szolgálati időként figyelembe venni (Tny. 3. § 1. bekezdés, 37. § 4. bekezdés).

Az 1998. január 1-jét megelőzően szerzett szolgálati idő

Szolgálati időnek számít a **munkaviszony**, a **közszolgálati jogviszony**, a **közalkalmazotti jogviszony**, a szolgálati viszony, a **szakmunkástanuló** viszony alapján (akkor is, ha szakmunkás-bizonyítványt nem szerzett), valamint a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulóként, a bedolgozóként, a **megbízás alapján**, a választott tisztségviselőként, a vállalkozás jellegű jogviszonyban, **egyéni vagy társas vállalkozóként**, **az alkalmi fizikai munkát végzőként**, az ösztöndíjas aspiránsként és ösztöndíjas doktorjelöltként, továbbá a **szövetkezeti tagként** - ipari és mezőgazdasági szövetkezeti tagként - biztosításban töltött idő, valamint az az idő, amelyre nézve az igénylő szolgálati idő megszerzésére megállapodást kötött, és az erre előírt mértékű járulékot megfizette. Szolgálati időnek számít a **katonai** szolgálatban és polgári szolgálatban eltöltött idő. (Korm. R. 29. § 1-2. bekezdés)

Szolgálati időként kell figyelembe venni a szakérettségire előkészítő **tanfolyamon**, a kiemelt minőségű szakérettségis kollégiumban töltött időt - a kapott ösztöndíjra tekintet nélkül - akkor is, ha az akkor hatályos rendelkezésekkel ellentétben a munkáltató a dolgozó munkaviszonyát erre az időszakra megszüntette (Korm. R. 29. § 4. bekezdés).

Szolgálati időként **nem lehet figyelembe venni** a biztosításban töltött időnek azt a harminc napot meghaladó tartalmát, amely alatt a biztosított munkabérben (díjazásban) nem részesült; vagy biztosítása szünetelt (Korm. R. 29. § 3. bekezdés).

A **fizetés nélküli szabadság** harminc napot meghaladó tartama szolgálati időnek számít, ha a biztosítottat háromévesnél - tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek esetén tizenkét évesnél - fiatalabb gyermek gondozása vagy tízévesnél fiatalabb gyermek ápolása címén illette meg; ha a biztosított a szabadságot 1992. március 1-jét megelőzően azért kapta, hogy tartós külföldi szolgálatot teljesítő nemzetközi szervhez tagként vagy munkatársként kiküldött, külföldön munkát

vállaló, illetőleg külföldi ösztöndíjas tanulmányúton részt vevő házastársával külföldön tartózkodjék, feltéve, hogy erre az időre a nyugdíjjárulékot megfizette; ha a biztosított a fizetés nélküli szabadságot közeli hozzátartozója otthoni ápolása, illetőleg gondozása vagy saját lakás magánerőből történő építése céljából kapta, feltéve, hogy erre az időre a nyugdíjjárulékot megfizette - ez utóbbi két esetben szolgálati idő azonban legfeljebb 1992. december 31-ig vehető figyelembe. (Korm. R. 29. § 5. bekezdés)

Szolgálati időnek számít az az idő, amely alatt a biztosított **javító-nevelő munkát** vagy szigorított javító-nevelő munkát végzett (Korm. R. 29. § 6. bekezdés).

Szolgálati időnek számít az az idő, amely alatt a biztosított szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetője volt; a **kisiparos**, a **magánkereskedő**, az **egyéni vállalkozó**, a gazdasági munkaközösségi tag segítő családtagja, a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetője közeli hozzátartozója, a gazdasági társaság tagjának segítő családtagja biztosított volt, feltéve, hogy erre az időre utána járulékot fizettek (Korm. R. 29. § 8. bekezdés).

Az 1991. január 28-át követően megállapításra kerülő ellátások esetében az anya ténylegesen megszerzett szolgálati idejét - az egyszeres számításra tekintet nélkül (Tny. 43. § 1. bekezdés) - annyiszor 365 nappal növelni kell, ahány **gyermeke született 1968. január 1-je előtt**. Amennyiben az 1968. január 1-je előtt született gyermeke (gyermekei) tartósan betegnek, illetve fogyatékosnak minősültek (minősülnek), a növelés gyermekenként 550 naptári nap. Az 550 napi növelésre az az anya jogosult, akinek a gyermeke a 18. életévét megelőző időponttól tartósan beteg vagy fogyatékos (volt). A tartós betegséget, illetőleg a fogyatékoságot a családi pótlékról szóló jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával orvosi igazolással kell bizonyítani. (Korm. R. 29. § 10. bekezdés)

Szolgálati időként kell figyelembe venni a **táppénz** (betegszabadság idejére folyósított juttatás), a baleseti táppénz, illetőleg a kártalanítási segély, a **terhességi-gyermekágyi segély**, a gyógykezelési járadék, az ideiglenes rokkantsági nyugdíj és az időleges rokkantsági járadék folyósításának, a szülési szabadságnak, és a **gyermekgondozási díj**, illetve a **gyermekgondozási segély** folyósításának időtartamát (Korm. R. 32. § 1. bekezdés).

Szolgálati időként kell figyelembe venni a biztosítás megszűnését, illetőleg az egyéb címen szerzett szolgálati idő alatt vagy az ezt követő harminc napon belül kezdődött **kórházi ápolás** idejét is. A szolgálati időt követő kórházi ápolás alapján összesen egy évet - gümőkóros megbetegedés esetén két évet - lehet szolgálati időként figyelembe venni. (Korm. R. 32. § 2. bekezdés)

A **munkaterápiás intézetben** kezelt alkoholista intézeti kezelésének idejét, ha annak kezdetekor biztosított volt, szolgálati időként kell figyelembe venni (Korm. R. 32. § 6. bekezdés).

Az **egységes anyasági segélyben** részesült nőnél szülési szabadság címén 1962. december 24-e előtti szülés esetén nyolcvannégy napot, 1962. december 23-át követő szülés esetén száznegyven napot kell figyelembe venni (Korm. R. 32. § 5. bekezdés).

Szolgálati időként kell figyelembe venni a mezőgazdasági szövetkezet tagjának, a mezőgazdasági szakcsoport tagjának, az egyéni gazdálkodónak, a kisiparosnak, a magánkereskedőnek, az egyéni vállalkozónak, az ügyvédi, jogtanácsosi, gazdasági munkaközösség, az ipari szakcsoport tagjának, a munkaviszonyban nem álló előadóművészeknek, illetőleg kisiparos, a magánkereskedő, az egyéni

vállalkozó, a gazdasági munkaközösségi tag és a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetője **házastársának** szülése esetén a szülése napját magában foglaló hónap első napjától a szülést követő negyedik hónap utolsó napjáig, halála esetén a hónap első napjától az elhalálozás napjáig eltelt időt, ha ezt megelőző naptári hónapban szolgálati időt szerzett, illetőleg ezt megelőzően társadalombiztosítási járulékot fizetett vagy a házastárs után társadalombiztosítási járulékot fizettek (Korm. R. 32. § 3. bekezdés).

Szolgálati időként kell figyelembe venni az **átképzési támogatás**, a **munkanélküli segély** és az **átmeneti munkanélküli járadék** folyósításának idejét, továbbá azt az időt, amely alatt a nyugdíjigénylő **ápolási díjban** részesült, illetőleg **gyermeknevelési támogatást** kapott, feltéve, hogy a díj vagy támogatás után nyugdíjjárulékot fizetett. 1991. március 1-jétől szolgálati időnek számít a **munkanélküli járadék**, a **képzési támogatás** és **pályakezdők munkanélküli segélye** folyósításának ideje, valamint az az időtartam is, amelyre a Szolidaritási Alapból, illetőleg a Munkaerőpiaci Alapból nyugdíjjárulékot fizettek (Korm. R. 32. § 4. bekezdés).

Szolgálati időként kell figyelembe venni a **kisiparosként**, **magánkereskedőként** kötelező biztosításban, valamint az **egyéni vállalkozóként** eltöltött időnek azt a tartamát, amelyre a kisiparos 1962. január 1-jétől, illetve a magánkereskedő 1970. január 1-jétől az előírt nyugdíjjárulékot, 1975. július 1-jétől 1988. december 31-éig a társadalombiztosítási járulékot, 1989. január 1-jétől 1991. március 31-jéig a társadalombiztosítási és nyugdíjjárulékot, illetőleg az egyéni vállalkozó 1991. április 1-jétől 1995. december 31-éig a társadalombiztosítási és nyugdíjjárulékot, 1996. január 1-jétől kezdődően pedig a nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulékot megfizette. Szolgálati időként kell figyelembe venni a **gazdasági munkaközösség**, az **ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoport** (a továbbiakban: ipari szakcsoport) **tagjaként** eltöltött időnek azt a tartamát, amelyre a társadalombiztosítási járulék, 1996. január 1-jétől a nyugdíjbiztosítási járulék és a nyugdíjjárulék fizetése megtörtént. Szolgálati időként kell figyelembe venni a gazdasági munkaközösség, az ipari szakcsoport tagjaként, továbbá gazdasági társaság tagjaként 1988. december 31-ét követően eltöltött időnek azt a tartamát, amelyre a tag nyugdíjjárulékot, és amelyre utána társadalombiztosítási járulékot, 1996. január 1-jétől nyugdíjbiztosítási járulékot fizettek. (Korm. R. 35. § 1-3. bekezdés)

Szolgálati időként kell figyelembe venni a kisiparos, a magánkereskedő, az egyéni vállalkozó, a gazdasági munkaközösség tagja és a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetője **házastársának**, továbbá 1988. december 31-ét követően a gazdasági társaság természetes személy tagja házastársának azt az idejét, amelyre utána társadalombiztosítási járulékot fizettek (Korm. R. 36. §).

A szolgálati idő számításánál figyelembe kell venni a **fegyveres erők** és a **fegyveres testületek**, valamint a honvédség (folyamórség) sorozott állományú tagja első tényleges és tartalékos szolgálatának az idejét, a **honvédelmi munkaszolgálatban**, továbbá a **hadifogságban**, a **deportálásban** töltött időt (Korm. R. 38. §). Szolgálati időként figyelembe kell venni ezen szervek hivatásos vagy továbbszolgáló állományában töltött időt, ha a szolgálat nem nyugállományba helyezéssel szűnt meg, kivéve, ha rokkantsági nyugdíjat állapítottak meg, és azt megszüntették (Korm. R. 39. §).

Ipari szövetkezet **bedolgozó** tagjaként 1968. június 1-je előtt eltöltött idő akkor vehető szolgálati időként figyelembe, ha a bedolgozó keresete a havi 220 forintot meghaladta, illetőleg a napi 9 forintot

elérte. A bedolgozói jogviszonyban eltöltött időt egykorú okirati bizonyíték alapján lehet szolgálati időként figyelembe venni. (Korm. R. 30. §)

A rendszeres és személyes munkavégzésre irányuló **megbízásos jogviszony** alapján biztosítottként munkában töltött időt legkorábban 1963. június 1-jétől lehet - egykorú okirati bizonyíték alapján - szolgálati időként figyelembe venni (Korm. R. 31. §).

A **gépjárművezető-képző munkaközösség** tagjaként eltöltött időt legkorábban 1975. július 1-jétől lehet szolgálati időként figyelembe venni. Az 1988. december 31-ét követően eltöltött időnek az a tartama szolgálati idő, amelyre a gépjárművezető-képző munkaközösség tagja a reá irányadó járulékfizetési kötelezettségnek eleget tett. (Korm. R. 33. §)

Szolgálati időként kell figyelembe venni azt az időt, amelyre a munkaviszonyban nem álló **előadóművész** 1975. június 30-a után társadalombiztosítási járulékot fizetett (Korm. R. 34. §).

Szolgálati időként kell figyelembe venni azt az időtartamot, amelynek **utólagos járulékfizetés** mellett történő beszámítását a mezőgazdasági szövetkezet tagjának a közös munkában részt vett családtagja, a mezőgazdasági szakcsoport tagja, az egyéni gazdálkodó, a szakszövetkezet tagja, illetőleg a kisiparosnak, a magánkereskedőnek, az egyéni vállalkozónak a házastársa 1992. március 1-jét megelőzően a lakóhelye (telephelye) szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatási szervtől kérte, és az előírt társadalombiztosítási járulékot legkésőbb 1992. december 31-ig megfizette. Ha a szolgálati idő utólagos beszámításának feltételei több jogcímen is fennállnak, összesen legfeljebb öt év számítható be. (Korm. R. 37. §)

A **mezőgazdasági** termelőszövetkezetnél, a mezőgazdasági szakcsoportnál, valamint szakszövetkezetnél tagság alapján szerzett szolgálati időre vonatkozó részletes szabályokat lásd a rendelet 40-48. §-aiban.

A magyar állampolgárok **külföldi munkavállalására** vonatkozó szolgálati idő szabályokat lásd a rendelet 50-51. §-aiban.

Az **ügyvédek** és jogtanácsosok, közjegyzők, önálló bírósági végrehajtók, valamint az ügyvédi és jogtanácsosi munkaközösségek tagjainak szolgálati idejére vonatkozó szabályokat lásd a rendelet 52. §-ában.

A **külföldi felsőfokú oktatási intézmény** nappali tagozatán folytatott tanulmányok szolgálati idejére vonatkozó szabályairól lásd a rendelet 53. §-át.

A szolgálati időre vonatkozó közös szabályok

Szolgálati időként kell továbbá figyelembe venni az 1997. évi LXXX. törvényben (a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről), és a végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendeletben meghatározott, nyugellátás szerzése céljából megállapodást kötött személy esetében azt az időszakot, amelyre az **előírt nyugdíjjárulékot megfizették**; az egyházi szervek által kiállított igazolás alapján az **egyházi személyként** és szerzetesrendi tagként ilyen minőségben eltöltött, az 1997. december 31-ét követően pedig azt az időtartamot, amelyre az előírt nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulékot az egyházi szervek megfizették; a **gyermeknevelési támogatás**, az **ápolási díj**, valamint a **gyermekgondozási segély**

folyósításának időtartamát, amennyiben az előírt nyugdíjjárulékot megfizették; a **katonai** (polgári) szolgálatban eltöltött időt; a **táppénz** (betegszabadság), a baleseti táppénz, a **terhességi-gyermekágyi segély** valamint a **gyermekgondozási díj** 2000. január 1-jét megelőző folyósításának időtartamát, illetőleg az 1999. december 31-ét követő gyermekgondozási díj folyósításának azt az időtartamát, amelyre az előírt nyugdíjjárulékot megfizették; a **munkanélküli-járadék**, a **vállalkozói járadék** a **nyugdíj előtti munkanélküli segély**, az **álláskereső ösztönző juttatás**, a mezőgazdasági termelő, annak segítő családtagja, alkalmazottja részére megállapított nyugdíj előtti támogatás,²⁰ a **keresetpótló juttatás** folyósításának időtartama, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették; azt az időt, amely az 1997. december 31-én hatályos rendelkezések szerint szolgálati időnek minősült; a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti munka-rehabilitáció keretében foglalkoztatott személy tekintetében a munka-rehabilitációs díj folyósításának időtartamát, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették, a **rehabilitációs járadék** folyósításának időtartamát, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették (Tny. 38. § 1. bekezdés).

Ha a biztosított nyugdíjjárulék-alapot képező keresete, jövedelme a külön jogszabályban meghatározott minimálbérnél kevesebb, akkor 1996. december 31-ét követően a biztosítási időnek is csak az **arányos időtartama** vehető szolgálati időként figyelembe. Ebben az esetben a szolgálati idő és a biztosítási idő aránya azonos a nyugdíjjárulék alapját képező kereset, jövedelem és a mindenkor érvényes minimálbér arányával. (Tny. 39. §)

Szolgálati időként kell figyelembe venni azt az időt is, amely a **munkaviszony jogellenes megszüntetésétől**, annak visszaállításáig, vagy az utóbbi mellőzése esetén a jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapításáig telt el (Tny. 40. §).

Szolgálati időként kell figyelembe venni, az öregségi nyugdíjra jogosultság szempontjából az 1998. január 1-je előtt, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság szempontjából időpontra tekintet nélkül a **felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán** folytatott - legfeljebb azonban a képesítés megszerzéséhez a tanulmányok folytatása idején szükséges - tanulmányok idejét. A felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok címén a tanulmányi időszak kezdetét magában foglaló hónap első napjától a végét magában foglaló hónap utolsó napjáig eltelt idő számít szolgálati időnek. Szolgálati időként kell figyelembe venni a két egymást követő tanulmányi időszak közötti tanulmányi szünet idejét is. Több képesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása esetén legfeljebb az egyik képesítés megszerzéséhez szükséges idő vehető figyelembe. Külföldi felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok idejét szolgálati időként akkor lehet figyelembe venni, ha a külföldön szerzett képesítést honosították, illetőleg a tanulmányok idejét a hazai felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányi időbe beszámították. (Tny. 41. §)

Szolgálati időként **nem lehet figyelembe venni** az egyéni vállalkozó, a társas vállalkozás tagja, vagy segítő családtag esetében fennállt biztosítási kötelezettség alá tartozó jogviszonynak azt az időtartamát, amelyre vonatkozóan a vállalkozásnak a biztosítottnak minősülő akkori tagjai után nyugdíjbiztosítási járulék vagy nyugdíjjárulék tartozása van. A tartozás utólag történő - a nyugdíj

---

²⁰ Lásd az 1994. évi LV. törvény a termőföldről 3. §. u. pontját.

megállapítása utáni - megfizetése esetén az így meghosszabbodott szolgálati időt legkorábban a befizetés napját magában foglaló naptári hónap első napjától lehet figyelembe venni. (Tny. 38. § 2. bekezdés)

Szolgálati időként **nem lehet figyelembe venni a fizetés nélküli szabadság**, vagy a munkavégzés alóli mentesítés időtartamát, ha erre az időre nyugdíjjárulék alapjául szolgáló kereset, jövedelem kifizetés nem történt (Tny. 42. § 1. bekezdés).

A szolgálati idő számításánál **nem lehet figyelembe venni az előzetes letartóztatás, a szabadságvesztés** tartamát. E rendelkezéstől eltérően **szolgálati időként** kell figyelembe venni az előzetes letartóztatás idejét, ha a letartóztatottat az ellene emelt vád alól **jogerősen felmentették**, vagy a **büntetőeljárást megszüntették**, a szabadságvesztés idejét, ha az elítéltet a bíróság utóbb jogerősen felmentette. (Tny. 42. § 2. bekezdés)

A **semmisnek tekintett elítélés** (politikai okokból elítéltek esetében, például tiltott határátlépés) alapján a szabadságvesztés tényleges időtartamát, továbbá azt az időt, amely alatt az érintett személy személyes szabadságát korlátozták (pl: deportálás, hadifogság, stb.), a nyugellátás, baleseti nyugellátás megállapításánál szolgálati időként kell számításba venni (93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet 6. § 1. bekezdés).²¹

A szolgálati időt naptári naponként kell számításba venni és 365 naptári napot kell egy évnek tekinteni. **Ugyanazt az időtartamot csak egyszer lehet számításba venni.** A szolgálati időt a társadalombiztosítási igazgatási szervek nyilvántartásai alapján kell számításba venni. Az így nem igazolt szolgálati időket - ha jogszabály másként nem rendelkezik - abban az esetben kell figyelembe venni, ha azokat az igénylő a foglalkoztató által kiállított egykorú eredeti okirattal, a foglalkoztató eredeti nyilvántartásai alapján kiállított igazolással, vagy egyéb hitelt érdemlő módon, vagyis leginkább tanúkkal igazolja. Ha a társadalombiztosítási igazgatási szervek nyilvántartásában szereplő adatok és a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok eltérnek egymástól, a számításba vehető szolgálati időt az adott bizonyítékok egyenkénti és összességükben történő értékelésével kell megállapítani. (Tny. 43. §)

---

²¹ Annak a személynek a nyugellátását, baleseti nyugellátását, továbbá nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátását, aki az 1992. évi XXXII. törvény (Az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról) hatálya alá esik (kárpótlott, vagy erre jogosult), a szabadságkorlátozás tényleges tartamától függően fel kell emelni. Az emelés összege egy évet meg nem haladó időtartam esetén havi 500Ft, a második évtől kezdve minden év után havi 250Ft, a hatodik évtől kezdődően havi 300Ft (lásd még a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet az 1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek, az 1956-os forradalommal és szabadságharcral összefüggésben elítéltek, valamint a korábbi nyugdíjcsökkentés megszüntetéséről, továbbá az egyes személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről (a továbbiakban: 93/1990. Korm. R.) 2. §). A tényleges időtartamot és az emelés összegét a Központi Igazságügyi Hivatal Kárpótlási Főosztálya (1116 Budapest, Hauszmann Alajos utca 1.) határozatban (hatósági bizonyítványban) állapítja meg. (lásd még a 93/1990. Korm. R. 10. § 3. bekezdés, 174/1992. (XII. 29.) Korm. rendelet az 1951 és 1956 közötti időszakban politikai okból hátrányos megkülönböztetéssel járó katonai munkaszolgálatot teljesített személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről, 51/1992. (III. 18.) Korm. rendelet a volt nyugati hadifoglyok hitelutalványaival kapcsolatos pénzkövetelésekről és nyugdíjuk kiegészítéséről, 74/1991. (VI. 10.) Korm. rendelet az 1938-1945 közötti időszakban faji vagy nemzetiségi hovatartozás, illetőleg a nácizmus elleni magatartásuk miatt deportált, munkaszolgálatot teljesített vagy egyéb személyes szabadság korlátozása alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről.